

Under tredjebehandlingen af lovforslaget gav Fremskridtspartiet udtryk for, at man ikke var tilhænger af, at Justitsministeriet skulle træffe afgørelse i disse sager, men at man fandt det naturligt, at spørgsmålet om kompetencen til at meddele 2. instansbevilling blev taget op i forbindelse med behandlingen af folketingsbeslutningen om 3. instansbevillinger.

Om behandlingen i Folketinget af dette lovforslag henvises til Folketingstidende 1989-90, sp. 276, 696, 10204, 10690, till. A, sp. 749, till. B, sp. 1527 og 1687.

1.6. Justitsministeriet anmodede ved skrivelse af 23. august 1989 Retsplejerådet om på baggrund af Folketingsbeslutningen af 19. maj 1989 at foretage en gennemgang og vurdering af de forskellige muligheder for en kompetenceoverførsel som nævnt i Folketingsbeslutningen og at udarbejde et eller flere forslag til ændring af retsplejelovens kompetenceregler på dette område.

Retsplejerådet afgav i maj 1991 betænkning nr. 1222/1991 om 3. instansbevillinger og andre procesbevillinger. Retsplejerådets forslag og overvejelser er gengivet nedenfor i afsnit 4. Forud herfor gives i afsnit 2 en beskrivelse af de gældende regler på området samt statistiske oplysninger, og i afsnit 3 gives en oversigt vedrørende udenlandsk ret på dette område. I afsnit 5 foretages en gennemgang af høringssvarene over betænkningen, og afsnit 6 indeholder Justitsministeriets overvejelser om lovforslagets fremsættelse og udformning.

2. Gældende regler.

2.1. Gældende regler om 3. instansbevillinger.

2.1.1. To-instansprincippet.

Efter retsplejeloven er der i dag som hovedregel fri adgang til at få prøvet en sag ved to instanser. Er sagen behandlet ved landsretten i 1. instans, vil landsrettens afgørelse således frit kunne indbringes for Højesteret. Tilsvarende kan en sag, der er afgjort af byretten i 1. instans, af parterne frit indbringes for landsretten. Derimod vil der ikke være mulighed for at indbringe sagen for Højesteret, medmindre der er indhentet en tilladelse fra Justitsministeriet (3. instansbevilling).

Efter ændringen af reglerne om retternes saglige kompetence, jf. lov nr. 273 af 3. maj 1989, er det i dag udgangspunktet, at en sag anlægges ved byretten som 1. instans. Dog er der efter § 226, stk. 1, mulighed for i visse tilfælde at henvise sagen til behandling ved landsret i 1. instans, ligesom afgørelser truffet af et ministerium eller en central statslig klagein-

stans behandles af landsretten i 1. instans, jf. § 225, stk. 1.

Princippet om, at der er fri adgang til at få prøvet en sag i to instanser, gælder ikke undtagelsesfrit.

Ankeadgangen i straffesager er således i visse mindre politisager begrænset på en sådan måde, at byrettens afgørelser kun kan indbringes for landsretten, såfremt der foreligger tilladelse fra Justitsministeriet.

Endvidere er der ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven m.v. indført en tilsvarende fravigelse af to-instansprincippet for så vidt angår civile sager. Sager af mindre værdi, dvs. sager, der efter påstanden angår en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan således kun indbringes for landsretten efter indhentet tilladelse fra Justitsministeriet.

2.1.2. Civile sager.

I overensstemmelse med to-instansprincippet fastslås det i retsplejelovens § 371, stk. 1, at en dom, der er afsagt af landsretten som 2. instans, ikke kan ankes til Højesteret. Efter bestemmelsen har Justitsministeriet imidlertid kompetence til at meddele 3. instansbevilling, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Fristen for indgivelse af ansøgning til Justitsministeriet svarer til ankefristen ved appel til Højesteret (8 uger). Der er dog adgang til undtagelsesvis at meddele tilladelse, hvis ansøgningen er indgivet inden ét år efter landsrettens afgørelse. Dette svarer til fristen for meddelelse af oprejsningsbevilling ved for sen anke til Højesteret.

Særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger og processuelle straffe i domme, der er afsagt af en landsret og af Sø- og Handelsretten i København, forudsætter efter retsplejelovens § 368, stk. 5, at der er meddelt tilladelse dertil af Justitsministeren. Tilladelse kan efter bestemmelsen meddeles efter reglerne i § 371.

Efter retsplejelovens § 392, stk. 1, nr. 1, kan landsrettens afgørelse i kæresager ikke *påkæres* til Højesteret. Det samme gælder landsrettens kendelser og beslutninger, der afsiges under behandlingen af en ankesag, hvis byretten har taget stilling til det spørgsmål, som afgørelsen angår, jf. § 392, stk. 1, nr. 2. Endelig er kæreadgangen til Højesteret efter § 392, stk. 1, nr. 3, afskåret for så vidt angår enstemmige kendelser og beslutninger, der afsiges af landsretten som 1. instans under sagsforberedelsen eller domsforhandlingen, eller som afsiges under behandlingen af en ankesag, hvis der er tale om en afgørelse af procesledende karakter efter retsplejelovens § 378, eller §§ 381-384.